P9_TA(2021)0414

Zaštita osoba s invaliditetom preko predstavki: stečena iskustva

Rezolucija Europskog parlamenta od 7. listopada 2021. o zaštiti osoba s invaliditetom preko predstavki: stečena iskustva (predstavke br. 2582/2013, 2551/2014, 0074/2015, 0098/2015, 1140/2015, 1305/2015, 1394/2015, 0172/2016, 0857/2016, 1056/2016, 1147/2016, 0535/2017, 1077/2017, 0356/2018, 0367/2018, 0371/2018, 0530/2018, 0724/2018, 0808/2018, 0959/2018, 0756/2019, 0758/2019, 0954/2019, 1124/2019, 1170/2019, 1262/2019, 0294/2020, 0470/2020, 0527/2020, 0608/2020, 0768/2020, 0988/2020, 1052/2020, 1139/2020, 1205/2020, 1299/2020, 0103/2021 i ostale) (2020/2209(INI))

(2022/C 132/11)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir zaprimljene predstavke o pitanjima invaliditeta kako je navedeno u naslovu ove Rezolucije i prethodne rasprave Odbora za predstavke o tim predstavkama,

— uzimajući u obzir članak 2. Ugovora o Europskoj uniji,

— uzimajući u obzir članke 19., 48., članak 67. stavak 4., 153., 165., 168. i 174. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU),

— uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”), a posebno njezine članke 3., 21., 24., 26., 34., 35., 41. i 47.,

— uzimajući u obzir europski stup socijalnih prava, a posebno njegova načela 1., 3., 10. i 17.,

— uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom (CRPD) i njezino stupanje na snagu 21. siječnja 2011. u skladu s Odlukom Vijeća 2010/48/EZ od 26. studenoga 2009. o sklapanju Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom od strane Europske zajednice ([1]),

— uzimajući u obzir opće napomene uz Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom koje služe kao mjerodavne smjernice za njezinu provedbu,

— uzimajući u obzir Kodeks ponašanja sklopljen između Vijeća, država članica i Komisije kojim se uspostavljaju interni mehanizmi u Europskoj uniji za provedbu Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom i zastupanja EU-a u vezi s tom konvencijom ([2]),

— uzimajući u obzir zaključne napomene Odbora UN-a za prava osoba s invaliditetom (Odbor CRPD-a) od 2. listopada 2015. o početnom izvješću Europske unije,

— uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o pravima djeteta,

— uzimajući u obzir stratešku istragu Europskog ombudsmana o tome što Europska komisija čini da osobe s invaliditetom mogu pristupiti njezinim internetskim stranicama,

— uzimajući u obzir akt Vijeća kojim je uspostavljen Revidirani okvir na razini EU-a u skladu s člankom 33. stavkom 2. Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom,

([1]) SL L 23, 27.1.2010., str. 35.
([2]) SL C 340, 15.12.2010., str. 11.

četvrtak, 7. listopada 2021.

— uzimajući u obzir stratešku istragu Europskog ombudsmana o tome kako Europska komisija prati potrošnju sredstava EU-a za promicanje prava osoba s invaliditetom i starijih osoba na neovisan život,

— uzimajući u obzir Izvješće o temeljnim pravima za 2020. Agencije Europske unije za temeljna prava,

— uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora od 11. prosinca 2019. naslovljeno „Izrada programa EU-a za prava osoba s invaliditetom za razdoblje 2020. – 2030.”,

— uzimajući u obzir indeks rodne ravnopravnosti Europskog instituta za ravnopravnost spolova za 2020. godinu,

— uzimajući u obzir Uredbu (EZ) br. 1371/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o pravima i obvezama putnika u željezničkom prometu ([3]),

— uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga ([4]),

— uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2016/2102 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora ([5]),

— uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2018/1972 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o Europskom zakoniku elektroničkih komunikacija ([6]),

— uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/1158 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2010/18/EU ([7]),

— uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja ([8]),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 3. ožujka 2021. naslovljenu „Unija ravnopravnosti: Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030.” (COM(2021)0101),

— uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog direktive Vijeća o provedbi načela jednakoga postupanja prema osobama bez obzira na njihovu vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili spolnu orijentaciju (COM(2008)0426, Direktiva o borbi protiv diskriminacije) i stajalište Parlamenta o tom prijedlogu od 2. travnja 2009. ([9]),

— uzimajući u obzir Preporuku Vijeća od 4. lipnja 1998. o parkirnim kartama za osobe s invaliditetom ([10]),

— uzimajući u obzir Preporuku Vijeća (EU) 2021/1004 od 14. lipnja 2021. o uspostavi europskog jamstva za djecu ([11]),

— uzimajući u obzir radni dokument službi Komisije od 27. studenoga 2020. naslovljen „Ocjena europske strategije za osobe s invaliditetom za razdoblje 2010. – 2020.” (SWD(2020)0291),

([3]) SL L 315, 3.12.2007., str. 14.
([4]) SL L 151, 7.6.2019., str. 70.
([5]) SL L 327, 2.12.2016., str. 1.
([6]) SL L 321, 17.12.2018., str. 36.
([7]) SL L 188, 12.7.2019., str. 79.
([8]) SL L 303, 2.12.2000., str. 16.
([9]) SL C 137 E, 27.5.2010., str. 68.
([10]) SL L 167, 12.6.1998., str. 25.
([11]) SL L 223, 22.6.2021., str. 14.

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. travnja 2020. o usklađenom djelovanju EU-a za suzbijanje pandemije bolesti COVID-19 i njezinih posljedica ([12]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 18. lipnja 2020. o europskoj strategiji za osobe s invaliditetom za razdoblje nakon 2020. ([13]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 8. srpnja 2020. o pravima osoba s intelektualnim poteškoćama i njihovih obitelji u vrijeme krize prouzročene bolešću COVID-19 ([14]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 29. travnja 2021. o europskom jamstvu za djecu ([15]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 10. ožujka 2021. o provedbi Direktive Vijeća 2000/78/EZ o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja u svjetlu Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom ([16]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 29. studenoga 2018. o položaju žena s invaliditetom ([17]),

— uzimajući u obzir svoju studiju od 3. studenoga 2016. naslovljenu „Europski strukturni i investicijski fondovi i osobe s invaliditetom u Europskoj uniji”,

— uzimajući u obzir svoju studiju od 15. rujna 2017. naslovljenu „Uključivo obrazovanje za učenike s invaliditetom”,

— uzimajući u obzir svoju studiju od 9. listopada 2015. naslovljenu „Zaštitna uloga Odbora za predstavke u kontekstu provedbe Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom” i njezine ažurirane verzije iz 2016., 2017. i 2018.,

— uzimajući u obzir svoju detaljnu analizu od 15. kolovoza 2016. naslovljenu „Europski akt o pristupačnosti”,

— uzimajući u obzir svoju studiju od 8. svibnja 2018. naslovljenu „Promet i turizam za osobe s invaliditetom i osobe sa smanjenom pokretljivošću”,

— uzimajući u obzir svoju studiju od 15. srpnja 2020. naslovljenu „Europska strategija za osobe s invaliditetom nakon 2020. godine”,

— uzimajući u obzir članak 54. i članak 227. stavak 3. Poslovnika,

— uzimajući u obzir mišljenja Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja i Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove,

— uzimajući u obzir pismo Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost,

— uzimajući u obzir izvješće Odbora za predstavke (A9-0261/2021),

A. budući da se oko 1 % svih predstavki koje u jednoj godini zaprimi Odbor za predstavke odnosi na različita pitanja povezana s invaliditetom;

B. budući da u Europi živi otprilike 87 milijuna osoba s invaliditetom ([18]);

([12]) SL C 316, 6.8.2021., str. 2.
([13]) SL C 362, 8.9.2021., str. 8.
([14]) SL C 371, 15.9.2021., str. 6.
([15]) Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0161.
([16]) Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0075.
([17]) SL C 363, 28.10.2020., str. 164.
([18]) Uvodne napomene povjerenice Dalli od 3. ožujka 2021. o Strategiji za prava osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030.

četvrtak, 7. listopada 2021.

C. budući da je 37 % osoba u EU-u starijih od 15 godina izjavilo da ima (umjerena ili ozbiljna) fizička ili senzorna ograničenja ([19]);

D. budući da se u predstavkama o pitanjima invaliditeta iznose na vidjelo poteškoće s kojima se susreću osobe s invaliditetom i činjenica da se suočavaju s diskriminacijom i preprekama u svakodnevnom životu te da ne uživaju temeljne slobode i prava utvrđene u CRPD-u, kao što su pristup javnom prijevozu i izgrađenom okolišu, uporaba znakovnih jezika, financiranje i jednak pristup obrazovanju i strukovnom osposobljavanju;

E. budući da je opće poznato da se osobe s invaliditetom i dalje suočavaju s višestrukim preprekama i diskriminacijom u svakodnevnom životu koji ih sprečavaju da uživaju temeljne slobode i prava utvrđene u primjenjivim zakonodavnim okvirima EU-a i UN-a; budući da to uključuje uzajamno priznavanje invaliditeta među državama članicama (čiji izostanak stvara prepreku slobodi kretanja osoba s invaliditetom unutar EU-a), pristup javnom prijevozu, fizičku, osjetilnu i kognitivnu pristupačnost izgrađenog okoliša, robe, usluga i programa, uporabu znakovnih jezika i svih drugih sredstava i vrsta pristupačne komunikacije i informacija, financiranje obrazovanja i stručnog osposobljavanja i jednak pristup njima, pristup tržištu rada, pristup osobnoj pomoći i uključenost u zajednicu te jednake mogućnosti i postupanje u zapošljavanju i obavljanju zanimanja;

F. budući da sve osobe s invaliditetom imaju istovjetna prava kao i svi drugi i to u svim područjima života i imaju pravo na neotuđivo dostojanstvo, jednako postupanje, neovisan život, autonomiju i potpuno sudjelovanje u društvu te očekuju da se njihov doprinos društvenom, političkom i gospodarskom napretku EU-a poštuje i cijeni;

G. budući da informacije koje proizlaze iz predstavki koje su Parlamentu podnijele osobe s invaliditetom ili se odnose na pitanja u vezi s invaliditetom mogu poslužiti kao izvor informacija o propustima u provedbi CRPD-a i na nacionalnoj razini i na razini EU-a te mogu pomoći u izradi zakonodavstva u svim područjima politike;

H. budući da Odbor za predstavke ima „zaštitnu ulogu" u smislu osiguravanja toga da se EU pri izradi politika i u zakonodavnim aktivnostima na razini EU-a pridržava CRPD-a; budući da je od Odbora za predstavke zatraženo da zajedno s Europskim ombudsmanom, Agencijom Europske unije za temeljna prava i Europskim forumom za osobe s invaliditetom formira okvir EU-a, kako je odlučeno na 3513. sastanku Vijeća održanom 16. siječnja 2017.;

I. budući da je Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja naglasio važnost predstavki koje se odnose na prava osoba s invaliditetom s obzirom na ulogu i odgovornosti Parlamenta utvrđene okvirom EU-a za praćenje provedbe CRPD-a;

J. budući da Odbor za predstavke kroz svoju ulogu ima posebnu dužnost štititi prava osoba s invaliditetom u EU-u, pri čemu je ostvarivanje njihovih temeljnih sloboda i prava zajamčeno pravom EU-a i CRPD-om; budući da su dostupne informacije o tim pravima manjkave i nedovoljno pristupačne;

K. budući da Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja iznimno cijeni ključnu ulogu Odbora za predstavke kao poveznice između stanovnika EU-a, Parlamenta i drugih institucija EU-a i važnog instrumenta za uključivanje građana u postupak participativne demokracije; budući da je pravo na podnošenje predstavki Parlamentu jedno od temeljnih prava svakog pojedinca i svake organizacije sa sjedištem u EU-u te je neophodan izravni izvor činjeničnih informacija;

L. budući da bi pravo na podnošenje predstavki i postupak podnošenja predstavki trebali biti vidljiviji i pristupačniji svim pojedincima i organizacijama u EU-u, uključujući osobe s invaliditetom; budući da bi Odbor za predstavke trebao osigurati bolju vidljivost i dovoljno informacija u tom pogledu ciljanim informativnim kampanjama i kampanjama za podizanje razine osviještenosti, s posebnim naglaskom na ranjivim skupinama, uključujući osobe s invaliditetom; budući da Parlament još nije razvio indeks učinkovitosti za svoj sustav predstavki niti je prikupio statističke podatke o obradi predstavki;

([19]) Eurostat, „Statistički podaci o funkcionalnim ograničenjima i ograničenjima u pogledu aktivnosti", podaci iz prosinca 2020.

M. budući da je CRPD prvi međunarodni ugovor o ljudskim pravima koji su ratificirali EU i sve njegove države članice;

N. budući da EU i pet država članica nisu ratificirali Fakultativni protokol uz CRPD;

O. budući da je Unija ravnopravnosti za sve i u svim njezinim značenjima jedan od prioriteta iskazanih u političkim smjernicama sadašnje Komisije;

P. budući da se u predstavkama opetovano naglašavaju ograničenja u pogledu pristupa obrazovanju za osobe s invaliditetom, zbog kojih dolazi do njihova slabijeg sudjelovanja u aktivnostima obrazovanja u odnosu na prosjek stanovništva i slijedom toga do rizika od socijalne i gospodarske isključenosti; budući da svaka četvrta osoba s invaliditetom prerano napusti obrazovni sustav ([20]);

Q. budući da je uspostava funkcije povjerenika za ravnopravnost imala ključnu ulogu u uspostavi nove strategije o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030 (Europska strategija za osobe s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030.);

R. budući da je Parlament u svojim rezolucijama u više navrata pozvao države članice da provedu odgovarajuće politike kako bi se osiguralo da osobe s invaliditetom mogu u potpunosti uživati svoja socijalna, politička i ekonomska prava;

S. budući da je dužnost država članica da osiguraju da svatko u EU-u ima pravo na učinkovit pravni lijek pred neovisnim i nepristranim sudom, prethodno ustanovljenim prema zakonu te da svatko ima mogućnost da ga se savjetuje, brani i zastupa;

T. budući da su 24 države članice opsežno izvijestile o napretku koji su postigle u provedbi CRPD-a, pri čemu je pristupačnost jedno od njezinih temeljnih načela, nakon upita koje je Odbor za predstavke poslao stalnim predstavništvima svih država članica slijedom predstavke br. 0535/2017;

U. budući da je Prijedlog direktive o borbi protiv diskriminacije, kojom bi se horizontalnim pristupom osigurala veća zaštita od diskriminacije svih vrsta, već više od deset godina blokiran u Vijeću;

V. budući da je pristupačnost preduvjet za ostvarivanje svih drugih prava iz CRPD-a na ravnopravnoj osnovi s drugima; budući da je Komisija predložila nekoliko mjera za praćenje provedbe postojećeg zakonodavstva o pristupačnosti, kao i nove mjere za stvaranje EU-a bez prepreka;

W. budući da se inicijativama na razini EU-a kao što je Nagrada za pristupačnost grada promiče prilagodba javnih prostora potrebama starijih osoba i osoba s invaliditetom; budući da su u okviru tog natjecanja nagrađeni gradovi koji su se na razini donošenja političkih odluka obvezali osigurati uključenost osoba s invaliditetom i poštovati njihova prava, koji djeluju u skladu s potrebama osoba s invaliditetom i održavaju socijalni dijalog s organizacijama za osobe s invaliditetom i starije osobe; budući da prilagodba javnih prostora ne doprinosi samo borbi protiv socijalne isključenosti već i gospodarskom rastu;

X. budući da se u nekoliko predstavki iznose problemi na koje osobe s invaliditetom nailaze u pristupu izgrađenome okolišu, prijevozu, informacijskim i komunikacijskim tehnologijama i sustavima te drugim sadržajima i uslugama koji se pružaju javnosti te potreba da se taj pristup poboljša;

Y. budući da je nužno da se institucije EU-a pobrinu za to da njihove internetske stranice imaju tehničke specifikacije potrebne za omogućavanje pristupa osobama s invaliditetom kako bi one mogle primati točne i izravne informacije o svim pitanjima koja ih se tiču kao građana s ciljem povećanja pristupačnosti dokumenata, videozapisa i internetskih stranica te promicanja alternativnih načina komunikacije;

([20]) Eurostat, „Arhiva: Statistički podaci o invaliditetu – pristup obrazovanju i osposobljavanju”, pristupljeno 29. srpnja 2021.

Z. budući da je u Parlamentu osnovana međuresorna radna skupina za znakovni jezik kako bi se provele mjere za ispunjavanje zahtjeva iz predstavke br. 1056/2016 i omogućilo podnošenje predstavki na nacionalnim znakovnim jezicima koji se koriste u Europskoj uniji;

AA. budući da bi se mjerama koje su poduzele vlade tijekom izvanredne zdravstvene krize velikih razmjera prouzročene pandemijom bolesti COVID-19 uvijek trebali poštovati temeljna prava i slobode pojedinaca te one ne bi smjele biti diskriminirajuće za građane s invaliditetom;

AB. budući da je nekoliko predstavki pokazalo da je pandemija bolesti COVID-19 pogoršala situaciju osoba s invaliditetom, uključujući kršenje najosnovnijih ljudskih prava osoba s invaliditetom, kao što je pristup zdravstvenoj skrbi, zaštitnim mjerama protiv širenja bolesti i obrazovanju;

AC. budući da Europski parlament mora jamčiti da su mjere povezane s bolešću COVID-19 u skladu s Poveljom i Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom;

AD. budući da su zbog teške situacije tijekom krize prouzročene bolešću COVID-19 ustanove za osobe s invaliditetom i starije osobe, kao što su centri za dnevnu skrb ili škole, na mahove bile privremeno zatvorene; budući da je u takvoj izvanrednoj situaciji skrb za osobe s intelektualnim teškoćama spala na članove njihove obitelji; budući da su osobe s invaliditetom koje žive u ustanovama koje su nastavile s radom tijekom pandemije snažno pogođene jer ovise o fizičkom kontaktu s njegovateljima i pomoćnim osobljem te su na njih snažno utjecali manjak osoblja, osobne zaštitne opreme i proizvoda za dezinfekciju te, posljedično, visoke stope bolesti i povećan broj smrtnih slučajeva;

AE. budući da mjere ograničenja kretanja posebno negativno utječu na osobe s invaliditetom;

AF. budući da je u predstavkama više puta istaknuta činjenica da su mogućnosti zapošljavanja za osobe s invaliditetom ograničene; budući da prosječna razlika između stopa zaposlenosti osoba s invaliditetom i osoba bez invaliditeta u EU-u iznosi 25 % ([21]);

AG. budući da su razine zaposlenosti i obavljanja zanimanja osoba s invaliditetom niske te iznose 50,6 % u odnosu na 74,8 % za osobe bez invaliditeta; budući da su se zbog pandemije te socijalne i gospodarske krize nejednakosti između osoba s invaliditetom i osoba bez invaliditeta dodatno povećale;

AH. budući da rad u segregiranim ustanovama ne olakšava integraciju osoba s invaliditetom na otvoreno tržište rada;

AI. budući da je gotovo svaki četvrti građanin EU-a u anketi prijavio određeni stupanj funkcionalnih ograničenja zbog zdravstvenih poteškoća ([22]);

AJ. budući da su pravo na socijalnu zaštitu i prava iz radnog odnosa, korištenje europskih strukturnih i investicijskih fondova u skladu s propisima EU-a i CRPD-om te druga pitanja u nadležnosti Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja među najčešćim problemima u pogledu jednakosti osoba s invaliditetom iznesenima u predstavkama koje zaprima Parlament;

([21]) Prilozi Prijedlogu zajedničkog izvješća Komisije i Vijeća o zapošljavanju od 17. prosinca 2019. uz Komunikaciju Komisije o Godišnjoj strategiji održivog rasta za 2020. (COM(2019)0653), str. 89.

([22]) Eurostat, „Statistički podaci o funkcionalnim ograničenjima i ograničenjima u pogledu aktivnosti”, pristupljeno 6. srpnja 2021.

AK. budući da Odbor za predstavke prima velik broj predstavki povezanih s Direktivom Vijeća 2000/78/EZ, a koje se odnose na neprovođenje načela jednakog postupanja u pogledu pristupa uključivom obrazovanju, zapošljavanju, strukovnom osposobljavanju, napredovanju i radnim uvjetima osoba s invaliditetom; budući da su države članice i EU ratificirale CRPD, u čijem se članku 24. navodi da potpisnici moraju osigurati da osobe s invaliditetom imaju pristup cjeloživotnom učenju, obrazovanju odraslih, strukovnom osposobljavanju, općem tercijarnom i srednjoškolskom obrazovanju te besplatnom i obveznom osnovnom obrazovanju;

AL. budući da su za kvalitetu života osoba s invaliditetom ključni pristup kvalitetnom zapošljavanju, obrazovanju i osposobljavanju, zdravstvenoj skrbi, socijalnoj zaštiti, uključujući prekograničnu zaštitu, odgovarajućem stanovanju i potpori neovisnom životu te jednake mogućnosti sudjelovanja u slobodnim aktivnostima i životu zajednice;

AM. budući da je nedavno predstavljena Europska strategija za osobe s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. dobrodošao korak prema rješavanju problema s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom, ali da se te osobe i dalje suočavaju s preprekama i diskriminacijom; budući da je 2019. godine 28,4 % svih osoba s invaliditetom u EU-u (u dobi od 16 godina ili starijih) bilo izloženo riziku od siromaštva i socijalne isključenosti ([23]); budući da će se u sklopu Europske strategije za osobe s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. morati prionuti na rješavanje te situacije;

AN. prema načelu 17. europskog stupa socijalnih prava, „osobe s invaliditetom imaju pravo na potporu dohotku koja im omogućuje dostojan život, usluge koje im omogućuju sudjelovanje na tržištu rada i u društvu te radno okruženje prilagođeno njihovim potrebama”;

AO. budući da bi zaštićene radionice trebale biti usmjerene na jamčenje uključenosti, rehabilitacije i prijelaza na otvoreno tržište rada, ali su često odvojena okružja u kojima radnici s invaliditetom nemaju status zaposlenika ili prava radnika, što očito predstavlja kršenje CRPD-a; budući da se uključivim modelima podupiranog zapošljavanja, ako su utemeljeni na pravima i priznati kao zapošljavanje, mogu poštovati prava osoba s invaliditetom te oni mogu služiti uključivanju na otvoreno tržište rada i prijelazu na njega;

AP. budući da gospodarska kriza prouzročena pandemijom bolesti COVID-19 predstavlja ozbiljnu prijetnju europskim gospodarstvima i očuvanju radnih mjesta; budući da su pandemijom posebno pogođene osobe iz skupina u nepovoljnom položaju, a naročito osobe s invaliditetom; budući da su mjere za sprečavanje bolesti COVID-19 stavile osobe s invaliditetom pred prilike i izazove kad je riječ o pristupačnosti i uključivosti tržišta rada;

AQ. budući da EU putem privremenog instrumenta za oporavak NextGenerationEU mora podupirati odgovor na pandemiju bolesti COVID-19 i oporavak od nje koji uključuju osobe s invaliditetom; budući da su civilno društvo i volonterske organizacije koje djeluju u sektoru invaliditeta ponovno pokazali svoju iznimnu važnost i otpornost tijekom krize prouzročene bolešću COVID-19;

AR. budući da su mjere za sprečavanje bolesti COVID-19 stvorile nove prepreke za osobe s invaliditetom i povećale postojeću isključenost u svim područjima svijeta rada; budući da je vjerojatnije da će osobe s invaliditetom izgubiti posao i da će teže ponovno pronaći posao; budući da je COVID-19 negativno utjecao na pristupačnost i uključivost organizacije rada i radnih aranžmana, kao i na zapošljavanje i radne uvjete osoba s invaliditetom, te je mnoge osobe s invaliditetom izložio negativnim učincima rada na daljinu;

AS. budući da je 2019. gotovo 18 milijuna djece u EU-u (22,2 % djece) živjelo u kućanstvima kojima prijeti siromaštvo ili socijalna isključenost; budući da se djeca s invaliditetom suočavaju s posebnim poteškoćama zbog kojih su posebno ranjiva; budući da se time naglašava da je važno potrebitoj djeci zajamčiti besplatan i učinkovit pristup visokokvalitetnom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, obrazovanju i školskim aktivnostima, najmanje jednom zdravom obroku svakog školskog dana i zdravstvenoj skrbi te učinkovit pristup zdravoj prehrani i odgovarajućem stanovanju, kako je navedeno u Preporuci Vijeća o uspostavi europskog jamstva za djecu;

([23]) Eurostat, „Invaliditet: veći rizik od siromaštva ili socijalne isključenosti”, pristupljeno 6. srpnja 2021.

četvrtak, 7. listopada 2021.

AT. budući da su sve države članice EU-a ratificirale Konvenciju UN-a o pravima djeteta, čime je ona postala obvezujuća za njih, te budući da se člankom 3. stavkom 3. Ugovora o Europskoj uniji utvrđuje cilj EU-a da osigura zaštitu prava djece; budući da se Poveljom jamči da institucije EU-a i države članice štite prava djeteta pri provedbi prava EU-a; budući da je Parlament velikom većinom usvojio svoju Rezoluciju o europskom jamstvu za djecu te je tražio da se pristup uključivom obrazovanju od ranog djetinjstva do adolescencije zajamči za svu djecu, uključujući romsku djecu, djecu s invaliditetom, djecu bez državljanstva i djecu migrante te za djecu koja žive u područjima pogođenima humanitarnim kriznim situacijama;

AU. budući da je diskriminacija osoba s invaliditetom na radnome mjestu povezana s nedostatkom uključivog obrazovanja i stručnog osposobljavanja, kao i segregacijom i diskriminacijom u području stanovanja i zdravstvene skrbi te nepristupačnošću prijevoza i drugih usluga i proizvoda;

AV. budući da je u svojoj Rezoluciji o jednakom postupanju pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja u svjetlu Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom Parlament otkrio nedostatke Direktive Vijeća 2000/78/EZ;

AW. budući da se Direktivom (EU) 2019/1158 od država članica zahtijeva da procijene trebaju li se uvjeti pristupa roditeljskom dopustu, dopustu za pružatelje skrbi i dopustu za radnike te detaljne mogućnosti korištenja takvih vrsta dopusta prilagoditi posebnim potrebama roditelja u posebno nepovoljnim situacijama, kao što su roditelji s invaliditetom, posvojitelji, samohrani roditelji ili razdvojeni roditelji djece s invaliditetom ili dugotrajno bolesne djece ili roditelji u teškim okolnostima;

AX. budući da se osobe s invaliditetom suočavaju s brojnim preprekama u svakodnevnom životu, među ostalim kada pokušavaju dobiti osobnu pomoć, uključiti se u zajednicu, pronaći odgovarajuće i cjenovno pristupačno stanovanje te dobiti cjenovno pristupačnu zdravstvenu skrb te socijalnu i zdravstvenu skrb usmjerenu na osobu;

AY. budući da su nezaposlenost i nedostatak kvalitetnih i održivih radnih mjesta za osobe s invaliditetom glavni čimbenici koji pridonose visokom riziku od siromaštva, socijalne isključenosti i beskućništva među osobama s invaliditetom;

AZ. budući da je 2017. trećina odraslih osoba s invaliditetom u EU-u živjela u kućanstvima čiji financijski resursi nisu bili dostatni za pokrivanje uobičajenih potrebnih troškova; budući da je 2019. gotovo dvije trećine stanovništva EU-a s ograničenjem aktivnosti bilo izloženo riziku od siromaštva bez socijalnih naknada, naknada ili mirovine ([24]);

BA. budući da su osobe s invaliditetom raznolika skupina i često izložena višedimenzionalnoj diskriminaciji čiji kumulativni učinci imaju vidljiv učinak na zapošljavanje;

BB. budući da je napredak u deinstitucionalizaciji neujednačen u državama članicama i da unatoč uvođenju relevantnih politika i dodjeli znatnih financijskih sredstava u EU-u milijun ljudi još uvijek živi u ustanovama; budući da je podneseno nekoliko predstavki o zlouporabi fondova EU-a za deinstitucionalizaciju osoba s invaliditetom; budući da je u veljači 2021. Europski ombudsman pokrenuo istragu na vlastitu inicijativu o ulozi Komisije u jamčenju toga da države članice upotrebljavaju sredstva EU-a u cilju promicanja samostalnog života osoba s invaliditetom i starijih osoba te napuštanja ustanova za pružanje skrbi sa smještajem; budući da države članice moraju ubrzati postupak deinstitucionalizacije i da Komisija mora pažljivo pratiti njihov napredak;

BC. budući da se u prikupljanju statističkih podataka EU-a o stanovništvu zanemaruje priroda invaliditeta osobe, kao i broj osoba s invaliditetom koje žive u domovima, što otežava usklađenost s člankom 31. CRPD-a;

BD. budući da se katalog naknada i prava koja proizlaze iz invaliditeta razlikuje od jedne države članice do druge, kao i subjekti koji definiraju i priznaju ta prava;

([24]) Eurostat, „Statistički podaci Europske unije o dohotku i životnim uvjetima” pristupljeno 2. srpnja 2021.

BE. budući da se očekuje dramatičan rast broja osoba s invaliditetom i osoba kojima je potrebna skrb i dugotrajna skrb u EU-u zbog, među ostalim, demografskih izazova i povećanja broja kroničnih zdravstvenih problema; budući da većinu dugotrajne skrbi trenutačno pružaju neformalni i obično neplaćeni njegovatelji te da su to najčešće žene; budući da bi politike za rješavanje demografskih izazova i odgovor na rastuće potrebe za skrbi i dugoročne potrebe trebale biti osmišljene tako da ne dovode do povećanog pritiska na neformalne pružatelje skrbi;

BF. budući da je invaliditet često posljedica ozljede na radu ili se stječe kroničnim stanjem povezanim s profesionalnim bolestima i izlaganjem tvarima opasnima za zdravlje;

BG. budući da bi se predanost boljem uključivanju i zaštiti prava osoba s invaliditetom trebala odražavati u svim područjima politike, među ostalim i u procesu europskog semestra;

BH. budući da bi EU i države članice trebali donijeti sve odgovarajuće mjere za ostvarivanje prava iz CRPD-a i izmijeniti ili ukinuti trenutačne mjere koje su diskriminirajuće prema osobama s invaliditetom; budući da bi EU i države članice trebali štititi i promicati temeljna prava osoba s invaliditetom u svim politikama i programima;

BI. budući da u Europskoj uniji živi 46 milijuna žena i djevojčica s invaliditetom ([25]);

BJ. budući da su žene i djevojčice s invaliditetom izložene višestrukoj višedimenzionalnoj diskriminaciji i izazovima koji proizlaze iz kombinacije roda i invaliditeta te spolne orijentacije, rodnog identiteta, rodnog izražavanja, spolnih obilježja, zemlje podrijetla, društvenog sloja, migracijskog statusa, dobi ili rasnog ili etničkog podrijetla; budući da će žene s invaliditetom koje pripadaju etničkim manjinama vjerojatnije biti izložene trostrukoj diskriminaciji zbog njihova ranjivog položaja; budući da diskriminacija stvara prepreke njihovu sudjelovanju u svim područjima života, uključujući nepovoljan socioekonomski položaj, socijalnu izolaciju, rodno uvjetovano nasilje, prisilnu sterilizaciju i pobačaj, nemogućnost pristupa javnim uslugama, kulturi, sportu i razonodi, stanovanje loše kvalitete, institucionalizaciju i neodgovarajuću zdravstvenu skrb; budući da te prepreke smanjuju vjerojatnost za potpuno i aktivno sudjelovanje u društvu te doprinos društvu, među ostalim u obrazovanju i na tržištu rada;

BK. budući da je u Europskoj uniji 20,6 % žena s invaliditetom zaposleno na puno radno vrijeme za razliku od 28,5 % muškaraca s invaliditetom ([26]); budući da na temelju podataka u prosjeku 29,5 % žena s invaliditetom u EU-u prijeti rizik od siromaštva i socijalne isključenosti, za razliku od 27,5 % muškaraca s invaliditetom ([27]);

BL. budući da se u CRPD-u napominje da su žene i djevojčice s invaliditetom izložene većem riziku od nasilja u vlastitom domu i izvan njega; budući da neke države članice još nisu ratificirale Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija), budući da će proširenje područjâ kriminaliteta kako bi obuhvaćala posebne oblike rodno uvjetovanog nasilja u skladu s člankom 83. stavkom 1. UFEU-a pružiti veću zaštitu ženama i djevojčicama s invaliditetom;

Upravljanje i provedba

1. ističe potrebu za razvijanjem svijesti na svim razinama o pravima osoba s invaliditetom sadržanima u CRPD-u kako bi se zaštitila njihova prava i dostojanstvo te promicala uspješna suradnja i razmjena dobrih praksi među državama članicama; naglašava potrebu za općeprihvaćenim definicijama pojmova invaliditeta, deinstitucionalizacije, života u zajednici, neovisnog života i uključivog obrazovanja; potiče države članice da ojačaju mehanizme koordinacije;

([25]) Rezolucija Europskog parlamenta o položaju žena s invaliditetom.
([26]) Indeks rodne ravnopravnosti za 2020.
([27]) Rezolucija Europskog parlamenta o europskoj strategiji za osobe s invaliditetom za razdoblje nakon 2020.

2. ističe da bi države članice trebale još više raditi na pružanju potpore osobama s invaliditetom u sljedećim prioritetnim područjima: zdravstvu, obrazovanju, pristupačnosti, zapošljavanju i radnim uvjetima, neovisnom životu, koordinaciji, životnim uvjetima, socijalnoj zaštiti i podizanju svijesti;

3. poziva sve države članice koje još nisu ratificirale Fakultativni protokol uz CRPD da to učine bez daljnje odgode te poziva EU da ga u potpunosti ratificira; poziva Vijeće da poduzme potrebne korake kako bi se osiguralo pristupanje EU-a Fakultativnom protokolu;

4. smatra da je Fakultativni protokol nedjeljivi dio CRPD-a; ističe činjenicu da Fakultativni protokol građanima pruža forum za izvještavanje o navodnim kršenjima odredbi CRPD-a od strane države stranke te omogućuje Odboru CRPD-a da pokrene povjerljive istrage kad primi informacije koje upućuju na to da je država stranka počinila teško ili sustavno kršenje odredbi;

5. poziva Komisiju da provede sveobuhvatnu i horizontalnu reviziju zakonodavstva i programa financiranja EU-a kako bi se u potpunosti poštovao CRPD konstruktivnim uključivanjem organizacija osoba s invaliditetom i članova okvira EU-a za praćenje provedbe CRPD-a;

6. poziva Komisiju i države članice da uzmu u obzir raznolikost i heterogenost osoba s invaliditetom pri oblikovanju i provedbi politika i mjera;

7. prima na znanje napredak koji su države članice ostvarile u djelotvornoj provedbi i praćenju CRPD-a i u prilagodbi mjera pristupačnosti radi pridržavanja u njemu sadržanih standarda; poziva države članice da bez daljnjeg odlaganja imenuju nadležna tijela koja će služiti kao kontaktne točke te da u skladu s člankom 33. CRPD-a uspostave mehanizme koordinacije na svim administrativnim razinama za provedbu i praćenje te konvencije; ističe da bi države članice trebale osigurati sudjelovanje znatnog broja osoba s invaliditetom u radu tih tijela;

8. podržava prijedlog Komisije o uspostavi platforme za osobe s invaliditetom kako bi se ojačalo upravljanje suradnjom na razini EU-a u tom području i provedbom Europske strategije za osobe s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. te nacionalnih strategija za osobe s invaliditetom;

9. ističe da bi nova platforma EU-a za osobe s invaliditetom trebala biti usklađena sa smjernicama utvrđenima u europskom stupu socijalnih prava;

10. poziva države članice da provedu svima dostupne nacionalne kampanje za podizanje razine osviještenosti o invaliditetu u kojima će se promicati CRPD i Europska strategija za osobe s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. i u kojima će sudjelovati osobe s invaliditetom te članovi njihovih obitelji i organizacije koje ih zastupaju; poziva države članice da donesu ambiciozne vremenske okvire za provedbu strategije; poziva Komisiju da u predstojećem delegiranom aktu o revidiranom pregledu socijalnih pokazatelja razvije skup detaljnih pokazatelja kako bi se izmjerio napredak u ostvarivanju ciljeva strategije i osiguralo da sve uključene strane poštuju obveze navedene u tim dokumentima;

11. prima k znanju poziv Komisije upućen svim institucijama, tijelima, agencijama i delegacijama EU-a da imenuju „koordinatore za pitanja invaliditeta”; ponovno poziva na uspostavu kontaktnih točaka u svim institucijama i agencijama EU-a, uključujući Parlament i Vijeće, sa središnjom kontaktnom točkom u Glavnom tajništvu Komisije i uz podršku odgovarajućeg međuinstitucijskog mehanizma; poziva institucije EU-a da pri imenovanju koordinatora za pitanja invaliditeta prednost daju osobama s invaliditetom;

12. pozdravlja planove Komisije da ispita funkcioniranje okvira EU-a za praćenje provedbe CRPD-a 2022. i predloži mjere na toj osnovi; poziva Komisiju da ojača okvir EU-a i njegovu neovisnost, prije svega jamčenjem veće uključenosti i sudjelovanja stručnjaka, nevladinih organizacija, socijalnih partnera, a posebno osoba s invaliditetom, bez diskriminacije na temelju vrste invaliditeta ili bilo koje druge osobne okolnosti; naglašava da se okvir EU-a treba temeljiti na detaljnim, ažuriranim i kvalitetnim raščlanjenim podacima s obzirom na prirodu invaliditeta osobe, nadovezujući se na rad Washingtonske skupine za statističke podatke povezane s osobama s invaliditetom;

13. poziva institucije EU-a i države članice da potvrde svoju predanost ostvarivanju uključive jednakosti za osobe s invaliditetom te da u potpunosti provedu CRPD, uključujući njegov članak 27. o radu i zapošljavanju;

14. poziva Komisiju i države članice da postave jasne ciljeve za poboljšanje životnih i radnih uvjeta osoba s invaliditetom, uz poštovanje načela pristupačnosti i nediskriminacije, te da ulažu u jednake mogućnosti i sudjelovanje osoba s invaliditetom u svim područjima života;

15. ističe da Odbor za predstavke ima posebnu zaštitnu ulogu u jamčenju usklađenosti EU-a s CRPD-om pri donošenju politika i poduzimanju zakonodavnih mjera; napominje da u kontekstu te odgovornosti Odbor obrađuje predstavke o pitanjima invaliditeta, organizira rasprave, tematske radionice i javna saslušanja o toj temi, sastavlja rezolucije i izvješća te provodi terenske posjete;

16. naglašava da bi osobe s invaliditetom, kako bi imale učinkovit pristup pravosuđu putem predstavki upućenih Parlamentu, trebale imati pristup potrebnoj potpori i pomoći u sastavljanju i podnošenju predstavki koje ispunjavaju kriterije dopuštenosti; poziva na veću vidljivost mehanizma predstavki podizanjem razine osviještenosti, kao i uključivanjem i sudjelovanjem osoba s invaliditetom ili njihovih predstavnika u razmatranju predstavki;

17. potiče države članice da razviju nacionalne akcijske planove kojima bi se riješili nedostaci u pristupu informacijama povezanima s javnom sigurnošću, učenjem na daljinu i preko interneta, osobnom pomoći te uslugama skrbi i podrške za osobe s invaliditetom;

18. poziva Odbor za predstavke da prikupi i dostavi statističke podatke o obradi predstavki i naglašava da Odbor mora osigurati tumačenje na znakovnom jeziku, što bi trebali učiniti i svi ostali odbori Europskog parlamenta, kako bi se zajamčili pristup informacijama i sudjelovanje;

19. poziva Komisiju i države članice da bolje prepoznaju koliko su dostupne i kvalitetne usluge i sustavi podrške važni za samostalan život; ističe da je potrebno promicati strategije i standarde kada je riječ o personaliziranoj i kvalitetnoj potpori za nesamostalne osobe s invaliditetom i njihove njegovatelje, uključujući poboljšanu socijalnu zaštitu i različite oblike potpore neformalnim pružateljima skrbi; poziva Komisiju da predstavi strateški program EU-a o skrbi kao dodatni iskorak u podizanju kvalitete sektora zdravstvene skrbi u EU-u, uključujući radnike koji pružaju osobne usluge i usluge u kućanstvu; ponavlja da program o skrbi također treba odražavati situaciju u kojoj se nalazi 100 milijuna neformalnih pružatelja skrbi u EU-u koji pružaju 80 % dugotrajne skrbi, a čiji je rad uglavnom nepriznat;

20. preporučuje da Odbor za predstavke izradi godišnje izvješće o problemima istaknutima u predstavkama koji se tiču osoba s invaliditetom i da iznese svoje preporuke;

21. poziva Komisiju da strukturno integrira Europsku strategiju za osobe s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. u postupak europskog semestra jer bi se europski semestar trebao upotrebljavati za inspiriranje politika i pristupa država članica, poboljšavanje uključenosti društva i potporu zapošljavanju i socijalnoj zaštiti osoba s invaliditetom; poziva Komisiju da provede godišnji pregled uključivanja pitanja povezanih s invaliditetom u proces europskog semestra;

22. poziva Komisiju i države članice da uspostave zajedničku definiciju invaliditeta u skladu sa zaključnim napomenama Odbora CRPD-a o inicijalnom izvješću Europske unije usvojenom 2015. te da zajamče uzajamno priznavanje statusa osoba s invaliditetom u državama članicama kako bi se osiguralo slobodno kretanje osoba s invaliditetom te pravilno ostvarivanje i priznavanje njihovih prava koja proizlaze iz građanstva EU-a;

23. poziva Komisiju da osigura da EU i države članice potpuno poštuju sve relevantne obveze EU-a i UN-a u pogledu prava osoba s invaliditetom, posebno CRPD i Opće napomene Odbora CRPD-a o toj konvenciji, kao i relevantne mjere EU-a i pravila financiranja, te da njima, njihovima obiteljima i njegovateljima u tom pogledu pruži potporu i omogući razmjenu najboljih praksi;

24. ističe da je potrebno više redovitog osposobljavanja u području osviještenosti namijenjenog zaposlenicima u pravosudnom sustavu i tijelima kaznenog progona na temu intervencija u kriznim situacijama i upravljanja krizama te smirivanja sukoba pri interakciji s osobama s posebnim vrstama invaliditeta;

Zaštita podataka

25. poziva Komisiju da se pobrine za to da države članice pravilno provode Uredbu (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) ([28]) i da poduzme mjere potrebne za zaštitu osjetljivih podataka osoba s invaliditetom;

26. ističe da svaka obrada osobnih podataka mora u potpunosti biti u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka; ističe da je u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka zabranjena obrada genetičkih ili biometrijskih podataka u svrhu jedinstvene identifikacije fizičke osobe te podataka koji se odnose na zdravlje (osjetljivi osobni podaci) osim ako je to izričito dopušteno Općom uredbom o zaštiti podataka;

Sudjelovanje

27. ističe da je potrebno savjetovati se s organizacijama osoba s invaliditetom i aktivno ih uključiti u svaku fazu planiranja, donošenja, provedbe i praćenja svih vrsta mjera kako bi se tim mjerama osiguralo promicanje njihovih temeljnih prava; pozdravlja predanost Komisije odgovarajućem uključivanju organizacija osoba s invaliditetom u sve faze provedbe Europske strategije za osobe s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030.;

28. podsjeća na važnost uključivanja osoba s invaliditetom i organizacija koje ih zastupaju i savjetovanja s njima pri donošenju mjera povezanih s pandemijom bolesti COVID-19, kao što su planovi oporavka i cijepljenja, te u svim budućim krizama;

29. ističe da je potpuno i djelotvorno sudjelovanje osoba s invaliditetom u svim područjima života i društva ključno za ostvarivanje njihovih temeljnih prava;

30. podsjeća na to da mnoge osobe s invaliditetom još uvijek nisu uključene u život u zajednici i nemaju kontrolu nad svojim svakodnevnim životom, posebno osobe koje žive u ustanovama za smještaj osoba s invaliditetom jer je pandemija prouzročena bolešću COVID-19 naglasila i pogoršala probleme s kojima se suočavaju osobe koje žive u ustanovama; potiče države članice da poboljšaju vidljivost službi za pružanje podrške kako bi se osobama s invaliditetom osiguralo jednako pravo na neovisan život i uključenost u zajednicu;

31. potiče države članice da osiguraju da osobe s invaliditetom sudjeluju u postupku oblikovanja politika bez ikakvih ograničenja; napominje da se CRPD-om zahtijeva potpuno političko sudjelovanje, što znači da se osobama s invaliditetom mora omogućiti sudjelovanje u izborima i postupcima odlučivanja na ravnopravan način s ostalima; poziva Komisiju da osigura da države članice osobama s invaliditetom olakšaju naturalizaciju ili za njih predvide posebna izuzeća od ispita za naturalizaciju kako bi im se zajamčio pristup državljanstvu;

32. podsjeća na to da je velikom broju građana EU-a zbog njihova invaliditeta ili problema s mentalnim zdravljem uskraćeno pravo sudjelovanja na izborima, uključujući izbore za Europski parlament; stoga poziva Komisiju i države članice da osiguraju da osobe s invaliditetom zaista mogu ostvariti svoje biračko pravo na izborima za Europski parlament;

Sloboda kretanja

33. pozdravlja plan Komisije da do kraja 2023. predstavi prijedlog za stvaranje iskaznice EU-a za osobe s invaliditetom koja bi trebala biti priznata u svim državama članicama u cilju proširenja pilot projekata u pogledu te iskaznice i parkirne karte EU-a za osobe s invaliditetom; smatra da će ta iskaznica EU-a za osobe s invaliditetom, koja bi trebala biti obvezna u svim državama članicama, biti važan instrument za pomoć osobama s invaliditetom u ostvarivanju njihova prava na slobodno kretanje u EU-u bez prepreka;

34. poziva Komisiju i države članice da budu ambiciozne u pogledu opsega prava korisnika iskaznice i da, uz pomoć obvezujućeg zakonodavstva EU-a, ako to bude potrebno, osiguraju pravilnu provedbu u svim državama članicama;

([28]) SL L 119, 4.5.2016., str. 1.

35. napominje da je u nekim državama članicama u kojima je već uvedena iskaznica za osobe s invaliditetom prijavljena zloupotreba, što ponekad dovodi do negativnih posljedica za osobe koje zaista ispunjavaju uvjete; stoga naglašava da je potrebno podizati svijest na svim razinama i poduzeti mjere za sprečavanje zlouporabe nove iskaznice EU-a za osobe s invaliditetom;

36. poziva Komisiju da osobe s invaliditetom, njihove obitelji i osobe koje im pomažu izuzme od plaćanja cestarina u cijeloj Europi kako bi se poticalo njihovo kretanje, posebno ako moraju više puta putovati radi medicinskih tretmana i vlastite dobrobiti;

37. poziva Komisiju na daljnje poboljšavanje zakonodavnog okvira za sudjelovanje osoba s invaliditetom u turizmu; napominje da je 25 % biračkog tijela EU-a izjavilo da ima neki stupanj oštećenja ili invaliditeta ([29]) i da je ukupni bruto doprinos prometa inkluzivnog turizma za osobe s invaliditetom i osobe sa smanjenom pokretljivošću u EU-u 2012. iznosio oko 786 milijardi EUR ([30]);

38. toplo pozdravlja donošenje većih prava putnika u željezničkom prometu za osobe s invaliditetom i osobe sa smanjenom pokretljivošću, posebno postupno ukidanje postojećih izuzeća za države članice i skraćenje razdoblja za prethodnu obavijest koju trebaju dostaviti osobe s invaliditetom ili osobe sa smanjenom pokretljivošću kojima je potrebna pomoć; poziva države članice da što prije odrede kraće razdoblje za slanje prethodne obavijesti za osobe s invaliditetom kojima je potrebna pomoć pri putovanju kako bi se osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću omogućilo lakše ostvarivanje prava na slobodno kretanje i da utvrde rokove za pristupačnost; poziva na brzu provedbu pravila utvrđenih u preinaci Uredbe (EZ) br. 1371/2007 u svim državama članicama; poziva Komisiju da razmotri izradu prijedloga koji se odnosi na prava putnika s invaliditetom u gradskom i prigradskom prometu kojim bi se uklonili preostali nedostaci; poziva na donošenje jednako učinkovitog paketa za pomorski promet;

39. poziva Komisiju da podrži države članice da osiguraju potrebne uvjete na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini kako bi se osobama s invaliditetom omogućilo da ravnopravno s drugima uživaju svoja prava na slobodno kretanje, samoodređenje i osobne odluke, da žive samostalno i da budu uključene u zajednicu, kako je utvrđeno u članku 19. CRPD-a; poziva države članice da koristeći otvorene i pristupačne formate poboljšaju dostupnost informacijama javnih uprava;

Pristupačnost

40. prima na znanje prijedlog Komisije za uspostavu resursnog centra „AccessibleEU” do 2022. godine; poziva Komisiju da osnuje agenciju EU-a za pristupačnost („EU Access Board”) koja bi bila zadužena za razvoj tehničkih specifikacija o pristupačnosti u svrhu podupiranja posebnih politika i zakonodavstva EU-a, za savjetovanje s nositeljima prava, dionicima i nevladinim organizacijama, pomaganje državama članicama i institucijama EU-a da na usklađen način provedu mjere pristupačnosti u korist jedinstvenog tržišta te za podizanje razine osviještenosti o važnosti pristupačnosti za ravnopravna društva;

41. poziva Komisiju i države članice da zajamče kognitivnu, osjetilnu i fizičku pristupačnost inicijativa EU-a o digitalizaciji tržišta rada;

42. ističe činjenicu da pristup izgrađenom okolišu i fizička pristupačnost nisu uključeni u područje primjene Europskog akta o pristupačnosti; poziva Komisiju da Europski akt o pristupačnosti iskoristi kao temelj za donošenje čvrstog okvira EU-a za pristupačno i uključivo okružje s potpuno pristupačnim javnim prostorima, uslugama, uključujući usluge javnog prijevoza te komunikacije, administrativne i financijske usluge, i izgrađenim okolišem; pozdravlja inicijativu Komisije „Nagrada za pristupačnost grada”;

43. pozdravlja rezultate natjecanja za Europsku nagradu za pristupačnost grada; poziva države članice da organiziraju slična natjecanja na nacionalnoj razini;

([29]) Studija Parlamenta od 1. listopada 2018. naslovljena „Ažurirana verzija studije iz 2018. o zaštitničkoj ulozi Odbora za predstavke u kontekstu provedbe Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom”.

([30]) Izlaganje Komisije od 10. siječnja 2014. naslovljeno „Gospodarski utjecaj i obrasci putovanja u pogledu inkluzivnog turizma u Europi: izlaganje ključnih nalaza studije”.

44. ističe da su najčešća pitanja podnositelja predstavki kada je riječ o jednakosti osoba s invaliditetom ona povezana s pristupačnošću i socijalnom zaštitom te s radnim pravima i pravom na samostalan život u zajednici; stoga poziva države članice da u potpunosti provedu i kontinuirano prate cjelokupno zakonodavstvo povezano s pristupačnošću, uključujući Direktivu (EU) 2019/882 (Europski akt o pristupačnosti), kako bi se učinkovito i definitivno uklonile i spriječile prepreke za radnike s invaliditetom te kako bi se poboljšala i zajamčila dostupnost pristupačnih usluga i prikladnost uvjeta pod kojima se te usluge pružaju; u tom kontekstu poziva države članice da pri prenošenju Europskog akta o pristupačnosti u nacionalno zakonodavstvo razmotre međusobnu povezanost između pristupačnosti usluga i pristupačnosti izgrađenog okoliša;

45. naglašava da se mora zajamčiti potpuna pristupačnost svih javnih mjesta u Europi; izražava žaljenje zbog toga što se trenutačno Europska strategija za osobe s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. u brojnim aspektima ne poštuje, a osobito zbog toga što postoji previše javnih zgrada s arhitektonskim preprekama koje predstavljaju sramotan oblik diskriminacije; poziva Europsku komisiju da uključi pristupačnost u sva područja politika, a države članice da osiguraju punu provedbu postojećeg zakonodavstva;

46. žali zbog toga što su u nekim državama članicama brojevi za hitne slučajeve nepristupačni te zbog toga neke osobe s invaliditetom nisu bile u mogućnosti ostvariti komunikaciju sa službama za pružanje osnovne podrške i hitnim službama; stoga potiče države članice da pažljivo provode Direktivu (EU) 2018/1972 o Europskom zakoniku elektroničkih komunikacija;

47. poziva države članice da osiguraju brzu i učinkovitu provedbu na svim razinama Direktive (EU) 2016/2102 o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora kako bi se zajamčilo da osobe s invaliditetom mogu pristupiti svim informacijama koje su im potrebne u pristupačnom formatu, uključujući nacionalne znakovne jezike; pozdravlja inicijativu Komisije za donošenje akcijskog plana za pristupačnost interneta za sve institucije, tijela i agencije EU-a kako bi internetske stranice EU-a te dokumenti objavljeni na tim stranicama i mrežnim platformama bili usklađeni s europskim standardima pristupačnosti, koje treba proširiti; potiče sve institucije, tijela i agencije EU-a da se najkasnije u 2022. usklade s europskim standardima pristupačnosti;

48. potiče države članice da u nacionalno zakonodavstvo prenesu dugo očekivanu Direktivu o audiovizualnim medijskim uslugama i u skladu s člankom 7. te direktive pruže pristupačne audiovizualne medijske usluge osobama s invaliditetom;

49. potiče institucije EU-a da poboljšaju razinu i kvalitetu pristupa u svim svojim zgradama i uklone postojeće prepreke za pristup svojim internetskim stranicama, raspravama i dokumentaciji, tj. učine pristupačnima pružene informacije, primjerice prevođenjem na znakovne jezike različitih država članica, sastavljanjem dokumenata na Brailleovu pismu i lako čitljivog jezika u svojim dokumentima;

50. naglašava da je potrebno brzo riješiti pitanja oko pristupačnosti u svim relevantnim politikama i instrumentima te pitanja u pogledu pravila o javnoj nabavi i pristupačnosti predstavki upućenih Parlamentu;

51. poziva relevantne službe Parlamenta da nastave sa svojim nastojanjima kako bi se u što kraćem roku dovršio projekt o osnivanju međuresorne radne skupine za znakovni jezik i ispunili zahtjevi iz predstavke br. 1056/2016 o mogućnosti podnošenja predstavki na međunarodnim i nacionalnim znakovnim jezicima koji se upotrebljavaju u EU-u, čime bi temeljno pravo na podnošenje predstavki postalo dostupnije korisnicima znakovnog jezika;

52. naglašava da je potrebno osigurati usluge tumačenja na znakovnom jeziku i prijevod na lako čitljiv jezik za sjednice Odbora, plenarne i sve druge sjednice Europskog parlamenta kako bi one bile pristupačne osobama s invaliditetom;

Suzbijanje diskriminacije

53. ističe da ne postoji uzajamno priznavanje statusa osobe s invaliditetom među državama članicama; poziva države članice da surađuju u duhu uzajamnog povjerenja kako bi priznale status dodijeljen u drugoj državi članici; ističe da je cilj Komisije surađivati s državama članicama kako bi proširila opseg uzajamnog priznavanja statusa osobe s invaliditetom u područjima kao što su mobilnost radne snage te povlastice povezane s uvjetima pružanja usluga; ističe da je potrebno proširiti povlastice u okviru iskaznice EU-a za osobe s invaliditetom kako bi se uključile i uzajamno priznate pogodnosti za

pristup zdravstvenoj skrbi; u tom kontekstu ističe važnost brzog djelovanja kad je riječ o uvođenju europske iskaznice za osobe s invaliditetom; ponovno ističe da je potrebno uzajamno razumijevanje deinstitucionalizacije i njezine provedbe te neovisnog života u zajednici kako bi se strategije država članica i fondovi EU-a bolje uskladili s CRPD-om;

54. priznaje da bi se europska iskaznica za osobe s invaliditetom mogla primjenjivati u brojnim područjima, u smislu pristupa raznim uslugama bez diskriminacije i u smislu sigurnosti u slučaju opasnosti i hitnim slučajevima; iskaznica bi osobi s invaliditetom zajamčila da će je uključena tijela za provedbu zakona odmah prepoznati;

55. žali zbog toga što su prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije djeca i odrasli s invaliditetom izloženi većem riziku od nasilja od svojih vršnjaka bez invaliditeta; ističe da je osobito za maloljetnike „3,7 puta veća vjerojatnost da će biti žrtve bilo kojeg oblika nasilja, 3,6 puta veća vjerojatnost da će biti žrtve fizičkog nasilja i 2,9 puta veća vjerojatnost da će biti žrtve seksualnog nasilja”; ističe da su „djeca s mentalnim ili intelektualnim teškoćama među najranjivijima te je za njih rizik od seksualnog nasilja 4,6 puta veći od rizika za njihove vršnjake bez invaliditeta”; stoga poziva na stvaranje europskog okvira za zaštitu osoba s invaliditetom od svih oblika nasilja;

56. apostrofira hitnu potrebu za donošenjem zakonodavstva EU-a čiji je cilj zaštita građana od svih oblika diskriminacije u EU-u i smatra da je takav zakonodavni akt temelj za ispravnu provedbu politika CRPD-a; apelira na države članice da usvoje horizontalnu direktivu EU-a protiv diskriminacije koju je 2008. predstavila Komisija; poziva Komisiju da predstavi alternativno rješenje kako bi se što prije ostvario napredak u borbi protiv diskriminacije diljem EU-a u svim područjima života;

57. snažno osuđuje svu medicinsku diskriminaciju osoba s invaliditetom; podsjeća na to da relevantne mjere koje su donijele države članice moraju biti u skladu sa CRPD-om te se njima mora osigurati jednak i nediskriminirajući pristup zdravstvenoj skrbi i socijalnim uslugama; ističe da se u okviru odgovora na buduće zdravstvene krize (od pripravnosti do liječenja) mora osigurati da osobe s invaliditetom ne budu zapostavljene; u tom kontekstu potiče nadležna tijela da osobama s invaliditetom pruže jednako liječenje kao i bilo kojoj drugoj osobi, uključujući intenzivnu medicinsku skrb; podsjeća da je važno da javne zdravstvene usluge uvijek imaju glavnu ulogu u zaštiti osoba s invaliditetom;

58. ponavlja svoj poziv Komisiji da surađuje sa Sudom Europske unije na strategijama komunikacije i pristupačnosti kako bi se osiguralo da osobe s invaliditetom imaju mogućnost pristupa pravosudnom sustavu EU-a bez diskriminacije; poziva Komisiju i države članice da nastave s programima osnaživanja osoba s invaliditetom i omoguće im da prepoznaju i prijave slučajeve diskriminacije;

59. osuđuje svaki oblik diskriminacije osoba s invaliditetom na radnome mjestu; poziva države članice i Komisiju na provedbu politika za sprečavanje uznemiravanja na temelju invaliditeta; također poziva države članice da u suradnji s poslodavcima provedu politike za sprečavanje slučajeva zlostavljanja na internetu osoba s invaliditetom na radnome mjestu;

60. ističe da se mora spriječiti zatvaranje osoba čiji invaliditet nije spojiv s oduzimanjem slobode te da bi se trebale osigurati alternative zatvorskim kaznama; poziva države članice da osiguraju poštovanje temeljnih načela jednakog postupanja, nediskriminacije, razumne prilagodbe i pristupačnosti kad su u pitanju pritvorene osobe s invaliditetom;

61. poziva države članice da razmjenjuju informacije i dobre prakse, posebno u pogledu prijelaza s institucionalne skrbi na samostalan život, osiguravanja pristupačnog i cjenovno pristupačnog stanovanja za osobe s invaliditetom i uključivanja u zajednicu;

62. ističe da su razumna prilagodba, pristupačnost i univerzalni dizajn ključni za borbu protiv diskriminacije osoba s invaliditetom; ističe važnost učinkovitog i nediskriminirajućeg pristupa koji uključuje utvrđivanje i uklanjanje smetnji i prepreka koje otežavaju pristup osoba s invaliditetom robi, uslugama i objektima dostupnima široj javnosti; naglašava da

bi, kad god je to moguće, osobama s invaliditetom trebalo omogućiti djelotvoran i nediskriminirajući pristup pod istim uvjetima kao i osobama bez invaliditeta te da bi osobama s invaliditetom trebalo omogućiti upotrebu pomagala, uključujući pomagala za mobilnost i pristup, kao što su priznati psi vodiči i drugi psi pomagači kada je to potrebno ([31]); podsjeća na to da bi se standardi pristupačnosti trebali donositi uz savjetovanje s osobama s invaliditetom i organizacijama koje ih predstavljaju jer je njihovo stručno znanje ključno za utvrđivanje prepreka pristupačnosti; ističe da su razumna prilagodba, pristupačnost i univerzalni dizajn ključni za borbu protiv diskriminacije osoba s invaliditetom;

63. naglašava ključnu ulogu članova obitelji koji skrbe o osobama s invaliditetom i koji često ispunjavaju potrebe za njegom i pomoći osoba s invaliditetom; u tom pogledu naglašava potrebu da se politikama i strategijama na razini EU-a i na nacionalnoj razini pruži snažna podrška članovima obitelji i njegovateljima; smatra da je ključno osigurati uzajamno priznavanje njihove uloge pružatelja skrbi unutar Europe;

64. naglašava da je važno da osobe s invaliditetom ravnopravno ostvaruju svoja temeljna prava; naglašava da je osobama s invaliditetom u svim područjima života potrebno priznati pravnu sposobnost istovjetnu onoj drugih osoba u skladu s člankom 12. CRPD-a; poziva države članice da poduzmu odgovarajuće i pravodobne mjere kako bi osobama sa svim oblicima invaliditeta osigurale djelotvoran, pravedan i uključiv pristup pravosudnom sustavu i tijelima kaznenog progona u svim stadijima postupka; naglašava da objekti i usluge moraju biti pristupačni kako bi se osigurao jednak pristup pravosuđu i cjelokupnom pravnom procesu bez diskriminacije;

65. ističe da je osobama s invaliditetom potrebna financijska potpora kako bi mogli na određeno ili neodređeno vrijeme zaposliti pomagače ili financijski podupirati članove obitelji jer su za usluge skrbi o njima potrebna financijska sredstva i vrijeme i jer je to zaista nužno kako bi se pružila potpora osobama s invaliditetom i članovima obitelji koji im pomažu;

66. ističe da su osobe s invaliditetom društveno marginalizirane i isključene iz zapošljavanja te gospodarskog i društvenog života; žali zbog toga što osobe s invaliditetom, a posebno one kojima je potrebna visoka razina potpore, često izložene riziku od institucionalizacije, a trenutačna financijska potpora koju pružaju države članice nije dovoljna, osobito ne za potporu koja je usmjerena na osobu i omogućava život u zajednici, a kojom bi se zaštitila prava osoba s invaliditetom ([32]);

67. ističe da je člankom 19. CRPD-a utvrđeno pravo na neovisan život i uključenost u zajednicu; poziva države članice da zajamče postupak kojim se omogućuje promjena životnog uređenja za osobe s invaliditetom i prelazak s institucionalnog okružja na sustav koji omogućuje socijalno sudjelovanje i u kojemu se usluge pružaju u zajednici u skladu s voljom i željom pojedinca; poziva države članice da u svoje strategije deinstitucionalizacije uključe konkretne ciljeve s jasnim rokovima te da na odgovarajući način financiraju provedbu tih strategija;

68. žali zbog činjenice da su osobe s invaliditetom i njihove mreže potpore isključeni iz prioritetnih skupina u okviru strategije cijepljenja EU-a; potiče države članice da osobama s invaliditetom i njihovim mrežama potpore omoguće prioritetni pristup cijepljenju; u tom pogledu insistira na tome da se cijepljenje protiv bolesti COVID-19 temelji na slobodnom i informiranom pristanku osoba s invaliditetom te da se autonomija i pravna sposobnost svih osoba s invaliditetom, uključujući osobe s intelektualnim poteškoćama, osobe s psihosocijalnim poteškoćama i autistične osobe, ne smiju ugroziti mjerama za koje se smatra da se poduzimaju za javno dobro ili u najboljem interesu osobe;

69. poziva da se na razini EU-a i na nacionalnoj razini provedu istrage o nerazmjernoj stopi slučajeva zaraze i smrtnih slučajeva zbog bolesti COVID-19 u domovima za starije i nemoćne i u kontekstu pružanja stambenih usluga za starije osobe i osobe s invaliditetom i drugih socijalnih usluga, u cilju razumijevanja uzroka, utvrđivanja odgovornih osoba i poduzimanja potrebnih mjera za sprečavanje takvih slučajeva u budućnosti;

([31]) Predstavke br. 1140/2015, 0857/2016, 0535/2017 i 1140/2015 te 0988/2020.

([32]) https://www.edf-feph.org/independent-living-and-de-institutionalisation-policy/

70. traži da područja na kojima se provodi cijepljenje budu fizički pristupačna te da se u njima u stvarnom vremenu pružaju smjernice i pomoć onima kojima je to potrebno; poziva na besplatne ili jeftine ciljane programe za pristupačan prijevoz, kad god je to potrebno;

Zapošljavanje i socijalna pitanja

71. zabrinut je zbog visokih stopa nezaposlenosti osoba s invaliditetom, posebno žena s invaliditetom, u odnosu na ostale skupine u EU-u; poziva države članice da promiču i osiguraju zakonodavni i politički okvir za sudjelovanje osoba s invaliditetom, a posebno žena s invaliditetom, na tržištu rada, uključujući osobe sa skrivenim teškoćama, kroničnim bolestima ili teškoćama pri učenju;

72. poziva države članice da zauzmu višedimenzionalan pristup, posebno u svojim politikama i mjerama, kada je riječ o otvaranju uključivih radnih mjesta; žali zbog toga što se u Europskoj strategiji za osobe s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. nedovoljno pozornosti posvećuje višestrukoj i višedimenzionalnoj diskriminaciji; stoga poziva Komisiju da u provedbi strategije poseban naglasak stavi na višedimenzionalnost i da postavi jasne, mjerljive i ambiciozne ciljeve u pogledu raznolikosti na radnom mjestu koji odražavaju heterogenost osoba s invaliditetom kako bi se riješio problem višestruke i višedimenzionalne diskriminacije; naglašava da je važno pratiti učinkovitost strategije uz sudjelovanje osoba s invaliditetom i organizacija koje ih predstavljaju;

73. poziva Komisiju i države članice da promiču i podupiru socijalna poduzeća usmjerena na zapošljavanje osoba s invaliditetom jer su ona poluga za poticanje stvaranja pristojnih radnih mjesta;

74. potiče države članice da osobama sa znatnim i teškim invaliditetom omoguće rani pristup javnim mirovinskim sustavima kako bi se suzbio rizik od siromaštva i socijalne isključenosti u starijoj dobi;

75. poziva države članice da riješe problem nedovoljne razvijenosti i nedovoljnog financiranja javnih službi za zapošljavanje u cilju poboljšanja stope zaposlenosti osoba s invaliditetom; potiče države članice da ojačaju veze između javnih službi za zapošljavanje i agencija za zapošljavanje;

76. ističe pozitivnu ulogu zaštićenih radnih mjesta u skladu s CRPD-om u prijelazu osoba s invaliditetom na otvoreno tržište rada;

77. potiče države članice da podrže uključive i pristojne individualne modele zapošljavanja i potpore („podupirano zapošljavanje”) koji se temelje na pravima, kao način da osobe s invaliditetom, kada je to moguće, priđu na otvoreno tržište rada;

78. poziva Komisiju da što prije započne s revizijom Direktive o jednakosti pri zapošljavanju kako bi se ona u potpunosti uskladila s odredbama CRPD-a i da započne provoditi participativni postupak čiji je cilj osigurati izravnu i potpunu uključenost organizacija koje predstavljaju osobe s invaliditetom;

79. ističe da sustavi potpore zapošljavanju, osobito oni koji uključuju javno sufinanciranje, ne bi smjeli smanjivati plaće osoba s invaliditetom; ističe da se zapošljavanje osoba s invaliditetom mora temeljiti na okviru zapošljavanja koji se primjenjuje na druge radnike u pogledu plaće i radnog vremena, pri čemu se taj okvir mora prilagoditi njihovim potrebama; smatra da se osobe s invaliditetom ne mogu uključiti u otvoreno tržište rada bez općeg okvira regulacije zapošljavanja te promicanja pregovaranja o plaćama i kolektivnog pregovaranja;

80. ističe potrebu za financijskom pomoći kako bi se osobama s invaliditetom omogućilo da na određeno ili neodređeno vrijeme zaposle posebno kvalificirane pomagače;

81. potiče države članice da zajamče odgovarajuću koordinaciju socijalnog osiguranja za osobe s invaliditetom, među ostalim tako što će osigurati da te osobe i dalje primaju potporu za osobe s invaliditetom kojom se pokrivaju dodatni troškovi povezani s njihovim invaliditetom čak i pri ulasku na tržište rada ili pri prelasku određenog dohodovnog praga, kako bi se poduprla njihova integracija na tržište rada i osiguralo njihovo dostojanstvo i jednakost; smatra da bi se to trebalo postići izmjenama Uredbe (EZ) br. 883/2004 i savjetovanjem s organizacijama koje predstavljaju osobe s invaliditetom;

82. poziva države članice da razmjenjuju informacije i dobre prakse, posebno u pogledu prijelaza s institucionalne skrbi na samostalan život, osiguravanja pristupačnog i cjenovno pristupačnog stanovanja za osobe s invaliditetom i uključivanja u zajednicu;

83. poziva Komisiju i države članice da pojačaju napore kako bi se riješio trajni jaz u zapošljavanju osoba s invaliditetom i kako bi se osobama s invaliditetom omogućio pristup kvalitetnim i održivim radnim mjestima; u tom pogledu pozdravlja prijedlog Komisije u Akcijskom planu za provedbu europskog stupa socijalnih prava da se jaz u zapošljavanju osoba s invaliditetom uključi u revidirani pregled socijalnih pokazatelja;

84. poziva države članice da u potpunosti provedu Direktivu Vijeća 2000/78/EZ; potiče države članice da boljom provedbom Direktive, posebno članka 5. o razumnoj prilagodbi, i ulaganjem sredstava EU-a i sredstava iz Instrumenta za oporavak i otpornost u osposobljavanje i otvaranje radnih mjesta za osobe s invaliditetom poboljšaju mogućnosti zapošljavanja za osobe s invaliditetom;

85. ističe da povezivanje ponude radnih mjesta i potražnje za njima, profesionalno profiliranje, istodobno zapošljavanje i osposobljavanje, podrška pri uvođenju u radno mjesto i osposobljavanju te mogućnosti za razvoj karijere imaju važnu ulogu u pomaganju osobama s invaliditetom da osiguraju i zadrže plaćeno zaposlenje;

86. poziva države članice da osiguraju otvorenost, uključivost i pristupačnost tržišta rada i radnih okružja za osobe s invaliditetom, da pruže potporu službama za zapošljavanje, da podižu razinu osviještenosti o uključivim praksama zapošljavanja, uspostave odgovarajuće poticaje i mjere potpore za poduzeća, posebno mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća koja zapošljavaju i osposobljavaju osobe s invaliditetom, te da zajamče da su opći sustavi samozapošljavanja pristupačni osobama s invaliditetom i da ih podupiru;

87. poziva države članice da potiču prilagodbe radnih mjesta i poduzmu mjere za poboljšanje zdravlja i sigurnosti na radu; poziva Komisiju da u predstojećem strateškom okviru EU-a o zdravlju i sigurnosti na radu obrati posebnu pozornost na radnike s invaliditetom te da postavi ambiciozne ciljeve;

88. potiče institucije EU-a i države članice da uvedu kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom kako bi se poticala uključiva radna mjesta;

Javna nabava i sredstva EU-a

89. podsjeća da se postupci javne nabave u državama članicama moraju provoditi i dovršiti na način kojim se u potpunosti poštuju temeljna prava korisnika, uključujući osobe s invaliditetom; ističe da države članice moraju poštovati CRPD pri provedbi zakonodavstva o javnoj nabavi, posebno u vezi s izborom načina komunikacije, tehničkim specifikacijama, kriterijima za dodjelu i uvjetima izvršenja ugovora;

90. podsjeća na to da je dobra struktura javnih usluga, posebno zdravstvenih i obrazovnih, ključna za osiguravanje jednakog postupanja prema osobama s invaliditetom, neovisno o njihovoj ekonomskoj situaciji; poziva države članice da upotrebljavaju sredstva EU-a kako bi poboljšale te usluge i s njima povezane infrastrukture u skladu s duhom inicijativa REACT-EU i Next Generation EU;

91. poziva Komisiju i države članice da u konačan sadržaj sporazuma o partnerstvu o europskim strukturnim i investicijskim fondovima i programe u okviru tih fondova uključe ciljeve i pristupe za poboljšanje životnih uvjeta osoba s invaliditetom, uz poštovanje načela pristupačnosti i nediskriminacije, te da ulažu u jednake mogućnosti i sudjelovanje osoba s invaliditetom u svim područjima života, među ostalim podrškom prijelazu iz života u ustanovama prema životu u zajednici; traži od Komisije da pomno prati upotrebu sredstava EU-a u skladu s CRPD-om; ističe da je nužno postupno približavanje definicija pristupačnosti, sudjelovanja i života u zajednici kako bi se povećala kohezija među državama članicama;

92. poziva države članice da iskoriste mogućnosti koje pružaju relevantni fondovi EU-a za otvaranje radnih mjesta i osposobljavanje osoba s invaliditetom, da zajamče i podupru potpunu pristupačnost javnih prostora i infrastrukture te da osiguraju da aktivnosti financirane sredstvima EU-a dopru do osoba s invaliditetom; žali zbog činjenice da se u nizu država članica sredstva EU-a i dalje koriste za izgradnju novih segregiranih okružja za osobe s invaliditetom;

93. ističe da je nužno u odgovarajućoj mjeri financirati opremu koja je potrebna osobama s invaliditetom kako bi se osiguralo da one mogu upotrebljavati najbolju raspoloživu tehnologiju i opremu u svakodnevnom životu, na radnom mjestu i za sudjelovanje u društvu;

94. naglašava da se sredstvima EU-a nikada ne bi smjeli financirati nepristupačni proizvodi, usluge ili infrastruktura;

95. poziva Komisiju i države članice da osiguraju da programi i strategije ruralnog razvoja uključuju posebne mjere informiranja za osobe s invaliditetom koje žive u ruralnim područjima te da ih uključe u osmišljavanje i provedbu navedenih programa i strategija;

Digitalizacija

96. poziva države članice da istraže mogućnosti i potencijal digitalizacije i digitalnih rješenja te da prepoznaju vrijednost asistivne i adaptivne tehnologije za osobe s invaliditetom, uzimajući u obzir zaštitu osobnih podataka i etička pitanja; podsjeća da potencijal upotrebe digitalnih alata i asistivnih tehnologija ovisi o prilikama koje osobe s invaliditetom imaju za razvoj digitalnih vještina; naglašava da razvoj potrebnih digitalnih vještina i znanja o umjetnoj inteligenciji može olakšati integraciju ranjivih skupina, kao što su osobe s invaliditetom, na tržište rada;

97. ističe da je pandemija bolesti COVID-19 pokazala da bi sveukupno stanovništvo trebalo imati koristi od digitalne transformacije, bez bilo kojeg oblika diskriminacije ili isključenosti; naglašava važnost informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT) za mobilnost, komunikaciju i pristup javnim uslugama; stoga poziva države članice da aktivno promiču sudjelovanje osoba s invaliditetom pružanjem odgovarajućih sredstava kojima će se zajamčiti da te osobe mogu pristupiti internetskim javnim uslugama;

98. poziva institucije EU-a da osiguraju najviše standarde pristupačnosti infrastrukture, usluga i digitalnih usluga te da se maksimalno potrude objavljivati svoje dokumente povezane sa zakonodavnim postupkom na način koji je prilagođen i pristupačan korisniku i da se pobrinu za to da osobe s invaliditetom mogu na odgovarajući način i u potpunosti pristupiti njihovim internetskim stranicama te obrascima za kontakt; potiče države članice da razviju programe usmjerene na uključivanje osoba s invaliditetom u društvo putem sporta, umjetnosti, kulture i rekreacijskih aktivnosti, kao i programe kojima se potiče njihovo sudjelovanje u političkom procesu bez ikakvih ograničenja;

Istraživanje

99. poziva Komisiju da provede daljnja istraživanja učinka novih tehnologija i njihovih posljedica na zdravlje osoba s invaliditetom, kao što je slučaj učinka LED svjetala na fotoosjetljive osobe;

100. podsjeća da su za razvijanje odgovarajućih i djelotvornih politika i pronalazak rješenja prilagođenih potrebama svih osoba s invaliditetom u EU-u potrebni usporedivi i pouzdani podaci na razini EU-a; stoga poziva Komisiju i države članice da ulože više truda u stvaranje zajedničkog okvira za statističke podatke na razini EU-a o pojedincima i kućanstvima kako bi prikupile pouzdane statističke podatke o sudjelovanju osoba s invaliditetom na različitim razinama i u različitim vrstama obrazovanja i rada te u društvenom životu;

101. ističe da je potrebno ulagati u inovacije i istraživanje u pogledu zapošljavanja i poduzetništva osoba s invaliditetom kako bi se podupirao njihov financijski opstanak i sudjelovanje u gospodarskom i društvenom životu;

102. naglašava potrebu za jačanjem istraživanja i inovacija u području pristupačne tehnologije kako bi tržišta rada postala uključivija za osobe s invaliditetom; naglašava važnost informacijskih i komunikacijskih tehnologija za mobilnost, komunikaciju i pristup javnim uslugama za osobe s invaliditetom;

Obrazovanje

103. pozdravlja činjenicu da su države članice voljne provesti uključive obrazovne politike; poziva države članice da dodatno povećaju kapacitet svojih obrazovnih sustava za pružanje visokokvalitetnog pristupačnog obrazovanja za sve učenike tako da promiču posebne mjere i personaliziranu potporu, kao što su pristupačni i prilagođeni kurikulumi i nastavni materijali, pristupačne informacijske i komunikacijske tehnologije i odgovarajuće digitalno obrazovanje; poziva Komisiju da ojača ulogu jamstva za djecu, pri čemu treba uzeti u obzir uspostavu programa za nagrađivanje pristupačnih

škola, kako bi se osiguralo jednako postupanje prema djeci s invaliditetom; poziva Komisiju i države članice da ulažu u osposobljavanje stručnjaka u području potreba osoba s invaliditetom; ponavlja da bi provedba relevantnih EU-ovih programa financiranja i raspodjela sredstava iz njih trebala olakšati prijelaz na uključivo obrazovanje; ističe da bi osobama s invaliditetom trebao biti osiguran pristup obrazovanju, među ostalim tijekom kriza kao što je pandemija bolesti COVID-19, te da bi države članice trebale suzbijati sve oblike diskriminacije i isključivanja u tom području; ističe da je potrebno povećati sudjelovanje mladih s invaliditetom u osposobljavanju, uzimajući u obzir njihove potrebe, čime bi im se omogućio bolji pristup tržištu rada; primjećuje pogodnosti koje za djecu pripadnike jezičnih manjina s posebnim obrazovnim potrebama ima rano obrazovanje na njihovu materinskom jeziku u slučajevima kad imaju poteškoća s upotrebom jezika i komunikacijom; poziva države članice da osiguraju pristup obrazovanju na manjinskim jezicima djeci s posebnim obrazovnim potrebama;

104. ističe da su uključivi programi obrazovanja i strukovnog osposobljavanja dva ključna preduvjeta za uključivije tržište rada; poziva Komisiju da se pobrine za to da budući europski pristup mikrokvalifikacijama za cjeloživotno učenje i zapošljivost bude pristupačan i uključiv te da razmisli o tome kako poboljšati ostvarivanje prava na rad za osobe s invaliditetom; poziva države članice da iskoriste mogućnosti koje se u okviru poboljšanog programa Garancija za mlade pružaju za zapošljavanje, obrazovanje, pripravništvo ili naukovanje za mlade s invaliditetom, da osiguraju jednak pristup za osobe s invaliditetom i da uvedu posebno prilagođene politike;

105. naglašava važnost rane, individualizirane i sveobuhvatne potpore djeci s invaliditetom te njihovim roditeljima i skrbnicima; poziva države članice da posebnu pozornost posvete djeci s invaliditetom i posebnim obrazovnim potrebama;

106. skreće pozornost na važnost intervencija u ranom djetinjstvu i na činjenicu da djeca s invaliditetom moraju sudjelovati u društvu i biti uključeni u njega od najranije dobi; ističe da je potrebno povećati mogućnosti financiranja za uključivo obrazovanje, kada i gdje je to moguće i preporučljivo, kako bi se promicao učinak uključivog obrazovanja na djecu s invaliditetom ili bez njega te financiralo istraživanje uključivog obrazovanja; smatra da je nužno poticati upotrebu novih tehnologija, uključujući informacijske i komunikacijske tehnologije, uređaje za potporu mobilnosti te pomagala i tehnologije koji su prikladni za osobe s invaliditetom; ističe da je obrazovanje ključno za razvoj pojedinca i da pristupačna okružja za učenje omogućuju osobama s invaliditetom da u potpunosti doprinesu svim aspektima društva;

107. naglašava da se osobe s invaliditetom moraju potpuno uključiti u svijet rada promicanjem uključivog obrazovanja i fleksibilnih oblika rada kojima se može izići ususret njihovim potrebama (primjerice rada na daljinu ili pametnog rada) te potpunim uključivanjem udruženja osoba s invaliditetom u razvoj uključivih strategija;

108. naglašava da osobe s invaliditetom često imaju iznimne kompetencije i kvalifikacije koje se nedovoljno cijene, što im onemogućuje da ostvare svoj potencijal te uskraćuje društvu socijalnu i gospodarsku vrijednost njihova uključivanja;

109. čvrsto vjeruje da bi države članice trebale pružati odgovarajuću podršku djeci s invaliditetom kako bi omogućile da javno obrazovanje postane okosnica individualizirane pedagoške paradigme;

110. prepoznaje ključnu vrijednost škole i sporta za rast i razvoj djece s invaliditetom, posebno djece s autizmom; izražava žaljenje zbog toga što su im za vrijeme pandemije te temeljne aktivnosti bile uskraćene zbog nastave na daljinu; nada se da će njihovo obrazovanje biti prioritet u politikama ponovnog otvaranja država članica;

111. predlaže osmišljavanje projekata za informiranje javnosti o potrebama osoba s invaliditetom pozitivnom upotrebom kulturnih alata, primjerice promicanjem kulturnih događanja, kao dijela šire obrazovne strategije za promicanje i zaštitu prava osoba s invaliditetom;

112. poziva države članice da se pridržavaju smjernica koje je Komisija objavila u svojoj Komunikaciji o europskom prostoru obrazovanja do 2025. u vezi s obvezom vlada da potiču uključivo obrazovanje u svim sektorima obrazovanja i osposobljavanja, u skladu s preuzetim obvezama iz CRPD-a; poziva na provedbu uključivog sustava u nacionalnim, europskim i regionalnim obrazovnim politikama kojim se učenicima s invaliditetom omogućuje da se integriraju u redovno obrazovanje kako bi se izbjegla bilo kakva diskriminacija;

Zaštita prava žena s invaliditetom

113. pozdravlja Europsku strategiju za osobe s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. i njezino upućivanje na posebne izazove s kojima se suočavaju žene i djevojčice s invaliditetom; poziva na to da se kombinacija roda i invaliditeta uključi u sve politike, programe i inicijative EU-a te u nacionalne akcijske planove država članica; poziva na optimizaciju upotrebe postojećih i budućih instrumenata financiranja EU-a za promicanje pristupačnosti i nediskriminacije;

114. poziva Komisiju i države članice da osiguraju potpuni razvoj, napredak i osnaživanje žena s invaliditetom i da promiču njihovo sudjelovanje u javnom donošenju odluka; ističe da bi trebalo donijeti odgovarajuće mjere kako bi se zajamčilo da se njihove perspektive potpuno uzmu u obzir i da se, zajedno s posebnim savjetodavnim tijelima u području invaliditeta, promiče sudjelovanje organizacija koje zastupaju žene s invaliditetom;

115. poziva Komisiju i države članice da hitno riješe pitanje rodno uvjetovanog nasilja, kojemu su u neravnomjernom omjeru izložene žene i djevojčice s invaliditetom, s pomoću Istanbulske konvencije i proširenjem područjâ kriminaliteta kako bi obuhvaćala posebne oblike rodno uvjetovanog nasilja u skladu s člankom 83. stavkom 1. UFEU-a; poziva Komisiju da to upotrijebi kao pravnu osnovu za predlaganje obvezujućih mjera i holističke okvirne direktive EU-a za sprječavanje i suzbijanje svih vrsta rodno uvjetovanog nasilja; poziva Komisiju da osigura da se potrebe žena s invaliditetom uključe u inicijative kojima se pruža potpora žrtvama putem Strategije za rodnu ravnopravnost i strategije za prava žrtava i da osigura da se pomoć žrtvama organizira u skladu s načelom pristupačnosti;

116. izražava žaljenje zbog rodno uvjetovane diskriminacije kojoj su izložene žene i djevojčice s tjelesnim invaliditetom i kognitivnim poremećajima u zdravstvenom sektoru; smatra da žene i djevojčice s invaliditetom moraju imati potpun i jednak pristup zdravstvenoj skrbi koji ispunjava njihove posebne potrebne putem zdravstvene skrbi i osnovnih usluga posebno namijenjenih za osobe s invaliditetom; poziva države članice da osiguraju daljnje obrazovanje zdravstvenih djelatnika u pogledu posebnih potreba žena i djevojčica s invaliditetom te da osiguraju da žene i djevojčice s invaliditetom dobiju sve odgovarajuće informacije na temelju kojih će moći slobodno donositi odluke o vlastitom zdravlju;

117. poziva na sveopće poštovanje spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava te na osiguravanje pristupa njima; izražava žaljenje zbog nazadovanja u pogledu spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava žena u određenim zemljama, što je posebno štetno za žene i djevojčice s invaliditetom koje se suočavaju s dodatnim preprekama u pristupu zdravstvenoj skrbi; naglašava da je važno da države članice poduzmu sve potrebne mjere za borbu protiv prisilne sterilizacije; potiče države članice da osiguraju javna ulaganja kako bi se ženama i djevojčicama s invaliditetom zajamčio potpuni pristup spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima; izražava žaljenje zbog toga što je djevojčicama s invaliditetom često uskraćen spolni odgoj; potiče države članice da osiguraju sveobuhvatno i uključivo obrazovanje o spolnosti i odnosima;

118. poziva države članice da zajamče pristupačne i nestereotipne obrazovne sustave s uključivim obrazovnim mjerama u kojima se žene i djevojčice s invaliditetom pripremaju za tržište rada, s posebnim naglaskom na digitalnim sposobnostima i cjeloživotnom učenju, te da ženama i djevojčicama s invaliditetom zajamče da mogu odabrati što žele učiti ili studirati kako bi im se omogućilo da odaberu posao koji žele obavljati i na kojemu mogu ostvariti svoj puni potencijal te na kojemu neće biti ograničene zbog nepristupačnosti, predrasuda i stereotipa; prepoznaje poveznicu između obrazovanja i kasnijeg zaposlenja; ističe potrebu za potpunim pristupom obrazovanju kako bi se ukinula razlika u zapošljavanju;

119. poziva Komisiju i države članice da riješe pitanje razlike u zapošljavanju s kojom se suočavaju žene s invaliditetom, posebno ukidanjem rodnih stereotipa, jačanjem sudjelovanja žena s invaliditetom u digitalnom gospodarstvu, povećanjem njihove zastupljenosti u obrazovanju u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike te u osposobljavanju i zaposlenju u zanimanjima iz navedenih područja te borbom protiv čimbenika koji ih odvraćaju od posla, kao što je spolno uznemiravanje; poziva Komisiju i države članice da poduzmu konkretne mjere kako bi ženama s invaliditetom osigurale sudjelovanje u donošenju odluka i primanje jednake plaće za jednaki rad putem obvezujućih mjera za transparentnost plaća kako bi smanjile njihov veliki rizik od siromaštva unatoč zaposlenju i kako bi se propisi o radu, kao što su fleksibilni radni uvjeti i roditeljski dopust, prilagodili njihovim posebnim potrebama; poziva Komisiju i države članice da podrže poslovne

modele i inicijative u okviru socijalne ekonomije kojima je cilj poboljšati socijalnu i radnu uključenost žena s invaliditetom putem akcijskog plana za socijalnu ekonomiju;

120. napominje da je prikupljanje više podataka i informacija neophodno za razumijevanje položaja u kojemu se nalaze žene i djevojčice s invaliditetom; poziva na to da se s pomoću relevantnih i točnih podataka razvrstanih prema rodu i invaliditetu razjasne izazovi s kojima se suočavaju žene s invaliditetom, osobito na tržištu rada;

o

o o

121. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Komisiji, Vijeću, vladama i parlamentima država članica, Agenciji Europske unije za temeljna prava, Odboru regija, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Ujedinjenim narodima.